

ОБЛІКОВА СИСТЕМА ДЛЯ СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Розвиток ринкових умов господарювання, входження української економіки в систему міжнародних ринкових відносин зумовлює необхідність розвитку стратегічного управління, адже стабільність підприємств можлива лише при цілеспрямованому моніторингу їх діяльності, прогнозуванні і попередженні проблем, поєднанні фінансових і нефінансових оціночних показників.

Досягнення цього можливе за умови формування системи управління підприємством, орієнтованої на стратегічні цілі, а саме: впровадження сучасних технологій менеджменту, підвищення ефективності виробництва і конкурентоспроможності продукції, зростання продуктивності праці, поліпшення фінансово-економічних результатів, удосконалення системи створення інформації, що зумовлює необхідність ухвалення принципово нових управлінських рішень.

У світовій практиці загально визнаною інформаційною системою, що забезпечує потреби менеджерів для розробки і ухвалення управлінських рішень, є система обліку. Інформація, що отримується в цій системі, розкриває особливості роботи підприємства, адже управлінський облік, аналіз і аудит відображають економічні, організаційно-технічні і технологічні можливості виробництва, внутрішньовиробничі стосунки, неявні ресурси і фінансові можливості підприємства.

Проблеми становлення і розвитку обліку на сучасному етапі розвитку економіки досліджувалися такими ученими, як М. Пушкар, В. Соколов, З. Гуцайлюк, С.Голов, Л.Нападовська, В. Семанюк, Т.Чебан, В.Яценко та інші. Незважаючи на це, дискусійними залишаються питання розвитку стратегічної підсистеми обліку.

Стабільність і конкурентні переваги суб'єктів господарювання в умовах ринку багато в чому залежать від оперативної подання і достовірності інформації, на основі якої проводиться економічний аналіз, формуються і реалізуються управлінські рішення. Кожна з підсистем обліково-аналітичної системи надає відповідну інформацію для оперативного, тактичного і стратегічного рівнів управління підприємством. Ключовим принципом, що дозволяє обліково-аналітичній системі досягати поставлених цілей, є безперервність взаємопов'язаного функціонування її складових.

Управлінська обліково-аналітична система - це стратегія і тактика внутрішнього управління діяльністю підприємства, що полягає у інформаційному забезпеченні; контролі і регулюванні; оцінці результатів при-

йнятих управлінських рішень і відповідальності за їх виконання. Стратегія представляє систему планування і координації управлінських рішень, що визначає розвиток підприємства на тривалий період і сприяє розробці самостійних систем аналітичних розрахунків і взаємообумовлених показників.

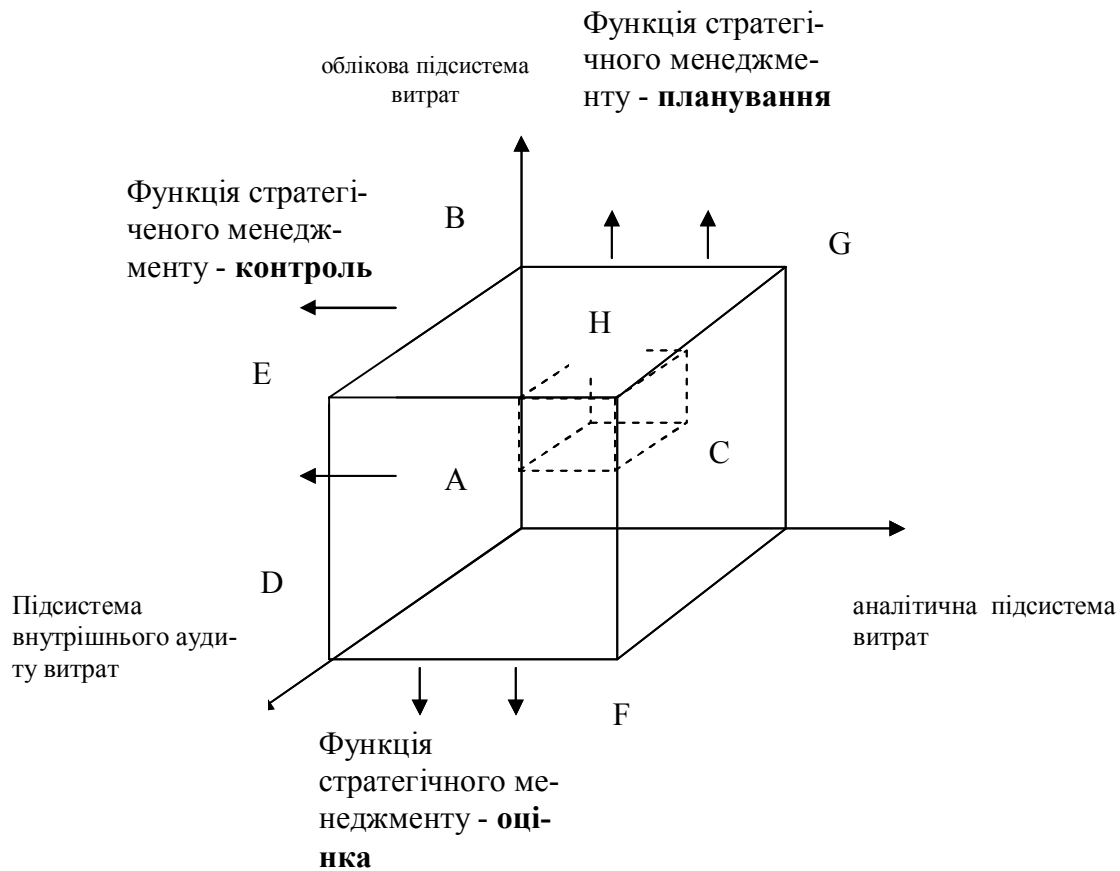
В сучасних умовах, для здійснення ефективної виробничо-господарської діяльності промислового підприємства, система обліку повинна мати стратегічну орієнтацію. Тоді облікова інформація сприятиме процесу розробки і реалізації ділової стратегії організації, а інструменти обліку будуть інтегровані в процес стратегічного управління.

Проте, поняття «стратегічний управлінський облік» виникло та набуло розвитку у 80-х роках ХХ століття. Однак, не дивлячись на те, що термін «стратегічний управлінський облік» існує вже понад 25 років, до цих пір в ділових колах і економічній літературі його визначення не набуло однозначного тлумачення. Факт існування та розвитку стратегічного обліку розділив наукову громадськість в Україні на два табори: одні – категорично відкидають можливість існування та розвитку такого виду обліку, інші – підтримують і розвивають його методика та інструменти, опираючись на зарубіжний досвід та адаптуючи його напрацювання у вітчизняні реалії господарювання [2].

Стратегічна парадигма управління вимагає зміни традиційної системи обліку на стратегічно-орієнтовану для оцінки впливу на результати діяльності підприємства зовнішніх чинників і дій, ризиків та невизначеності, управління змінами, генерації чи створення знань. Стратегічно-орієнтована підсистема обліку являє собою глобальну модель інформаційної технології, що об'єднує в межах єдиної системи фінансовий та управлінський облік, використовує інформаційні потоки про зовнішні фактори макросередовища, які формуються функціональними службами та підрозділами підприємства. Кожен факт господарської діяльності відображається у підсистемах обліку відповідно до завдань кожної з них, специфічними методами та інструментами створення чи опрацювання інформації [2].

Управлінська обліково-аналітична система є однією із складових загальної системи підприємства, що базується на фінансовій і управлінській інформації. Її суть полягає в об'єднанні облікових і аналітичних операцій в один процес, проведення оперативного мікроаналізу, безперервність цього процесу і використання його результатів при виробленні рекомендацій для ухвалення управлінських рішень. Обліково-аналітична система - це повністю або частково децентралізована система, підсистеми якої здійснюють збір, обробку і оцінку всіх видів інформації, потрібної для ухвалення управлінських рішень на мікро- і макрорівнях.

Стосовно категорії стратегічного менеджменту обліково-аналітичну систему необхідно пов'язати з функціями управління, зокрема до управління виробничими витратами застосовуємо планування, оцінку і контроль (рис. 1).

Рис. 1. – Модель обліково-аналітичної системи виробничих витрат [1]

У цій моделі точка А виступає як вихідна інформаційна база і представляє фінансово-господарську діяльність підприємства. Вектори АВ утворює підсистему обліку і звітності, вектор АС – аналітичну підсистему, вектор АД – підсистему аудиту. Кожен компонент у свою чергу, поєднуючи фінансову, управлінську і податкову складову, також є самостійною системою [1].

Таке уявлення про інформаційну систему підприємства дозволить керівництву змінити традиційний підхід до обліково-аналітичної системи та зробити її інструментом стратегічного управління.

Конкурентне економічне середовище робить істотний вплив на прийняття інформаційно обґрунтованих бізнес-рішень. У зв'язку з цим необхідним стає не лише формування системи управлінського обліку, аналізу і аудиту, але і постійне вдосконалення вживаних інструментів і методів з метою адаптації до зовнішніх і внутрішніх змін, що відбуваються, і виживання в конкурентному середовищі.

При розробці загальних стратегічних цілей і постановці конкретних стратегічних завдань, направлених на досягнення конкурентної переваги, на наш погляд, необхідно чітко розуміти стратегію розвитку. Стратегічне управління створює базові стратегічні установки для облікової системи в рамках основних існуючих концепцій: концепції витратоутворюючих чинників, концепції ланцюжка цінностей, концепції стратегічного позиціонування. Основні концепції стратегічного управління витратами по-новому розставляють акценти в обліковій системі. Зміна основних постулатів в менеджменті вимагає переосмислення і адаптації методичних прийомів обліку, аналізу і аудиту.

Оптимальна система управлінського обліку, аналізу і аудиту, що дозволяє менеджменту оперативно отримувати необхідну інформацію в релевантній формі, є стратегічним ресурсом підприємства і забезпечує його конкурентними перевагами за допомогою:

- 1) управління витратами;
- 2) впровадження новітніх технологій і інструментарію;
- 3) формування інформації для виконання основних управлінських функцій.

Таким чином, підприємство як економічна система залежить від власної системи обліку, що забезпечує її необхідною інформацією, специфіка формування якої обумовлена характеристиками і особливостями внутрішнього середовища організації.

Список використаної літератури:

1. Залевский В.А. Теория и методология управленческого учета для целей стратегического менеджмента затрат / В.А. Залевский // Теория и методология формирования учетно-аналитической и налоговой системы стоимости в условиях глобализации экономических процессов и перехода на международные стандарты финансовой отчетности: монография / [Л.В. Попова и др.]; под общ. ред. Л.В. Поповой. – Орел: ОрелГТУ, 2008. – 501с.
2. Пушкар, М. С. Креативний облік : створення інформації для менеджерів [Текст]: монографія / М. С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2006. – 334 с.
3. Семанюк В.З. Облік для стратегічного управління: проблеми теоретичної концептуалізації \ В.З. Семанюк \ Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». № 722. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – С. 236-241.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Семанюк В.З.